

Amager den 13. april 2025.

Til Folketingets Retsudvalg

Vedr.: Alvorlig bekymring over PET-lovforslagets adgang til sundhedsdata – brud med gældende ret og tavshedspligt

Kære medlemmer af Retsudvalget

Jeg skriver som praktiserende læge for at udtrykke en markant bekymring over det aktuelle forslag til ændring af lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET). Lovforslaget vil give PET adgang til at indsamle og analysere såkaldte "større sammenhængende datasæt", herunder oplysninger fra andre myndigheder – også helbredsoplysninger – uden nogen form for konkret mistanke og uden patientens samtykke. Der er intet i lovforslaget, der undtager genetiske oplysninger.

Dette er i modstrid med gældende ret og lægers forpligtelser. Patienters helbredsoplysninger i det danske sundhedsvæsen er i dag underlagt tavshedspligt og må kun videregives til politiet med patientens informerede samtykke eller i særlige tilfælde, hvor tungtvejende hensyn til samfundets sikkerhed nødvendiggør det, og hvor en konkret vurdering foretages. Alternativt kan oplysninger udleveres efter reglerne om såkaldt *edition* via dommerkendelse. Enhver videregivelse af helbredsoplysninger til politiet skal i dag være nødvendig, proportional og begrænset til det nødvendige og tilstrækkelige.

Jeg opfordrer til at:

1. **Sundheds- og genetiske data eksplicit undtages fra PET's adgang til større datasæt.**
2. **Der indføres effektive og uafhængige kontrolmekanismer, og borgernes rettigheder til indsigt og klage sikres.**
3. **Det bliver en del af den offentlige debat, hvor PET skal foretage datasammenkøring og profilering: Hos Danmarks Statistik, på Computerome eller et helt tredje sted? Eller sagt mere direkte – hvor skal "mistanke-maskinen" stå?**

Baggrund

Lovforslaget lægger derimod op til, at PET kan få adgang til hele datasæt fra sundhedsmyndigheder – uden samtykke, uden konkret mistanke, uden dommerkendelse og uden underretning af de berørte borgere.

Det bliver dermed muligt at anvende helbredsoplysninger (herunder genetiske data) i generelle analyser og målpopdagelse uden, at der foreligger mistanke mod konkrete personer. Det åbner et retsligt og etisk minefelt, hvor borgerens mest private biologiske oplysninger behandles som råmateriale i efterretningsvirksomhed – uden at vedkommende informeres eller har mulighed for at klage.

Dette illustrerer den strukturelle fare ved at centralisere data: Når store mængder sundheds- og genetiske data samles ét sted – typisk med noble og snævre formål som sygdomsbehandling, sundhedsforskning og offentlig planlægning – bliver det teknisk muligt og politisk fristende at udvide formålet.

Det paradoksale er, at staten selv har advaret mod denne udvikling. I december 2024 offentliggjorde regeringens ekspertgruppe om tech-giganter en rapport, hvori det bl.a. konkluderes, at *“dele af de digitale infrastrukturer er afkoblet fra demokratisk kontrol, indsigt og almindelige spilleregler – og at det er et grundlæggende problem.”* Denne advarsel bør ikke kun gælde tech-giganter som Amazon, Meta og Google – men også statens egne infrastrukturer, når adgang og anvendelse glider fra forskning og sygdomsbehandling til efterretning uden offentlig debat, demokratisk kontrol eller retslige garantier.

Hvordan – og på hvilken platform – PET skal foretage datasammenkøring og profilering er uklart. Skal PET have sin egen supercomputer? Skal PET opbevare egne kopier af alle de oplysninger, tjenesten ønsker adgang til? Eller skal PET have adgang til eksisterende infrastrukturer – f.eks. hos Danmarks Statistik eller på supercomputeren Computerome, hvor mange danskeres genetiske oplysninger allerede ligger?

Sidstnævnte forekommer umiddelbart mest sandsynlig, da Computerome er Danmarks kraftigste supercomputer og netop er optimeret til AI-analyser og håndtering af genetiske data. Det skal understreges, at dette er hypotetisk – men det er et faktum, at der kun findes ganske få platforme i Danmark med kapacitet til den type datasammenstilling, som PET lægger op til.

Tilliden mellem læge og patient er en grundpille i vores sundhedssystem, der bør værnes om. Tavshedspligten, som har eksisteret siden Hippokrates' tid, er den dag i dag en ufravigelig forudsætning for et tillidsfuldt og velfungerende sundhedsvæsen.

Med venlig hilsen

Thomas Birk Kristiansen, Praktiserende læge i Ishøj

Reference

1. Regeringens ekspertgruppe om tech-giganter (december 2024): <https://www.ft.dk/samling/20241/almindel/diu/bilag/41/2960884.pdf>